

**КОАЛИЦИЈА/НЕФОРМАЛНА ГРУПА ОРГАНИЗАЦИЈА
ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ**

ГРАД ДОБОЈ

**ЛОКАЛНИ ПЛАН АКЦИЈЕ У ОБЛАСТИ
ИНВАЛИДНОСТИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ДРУШТВЕНОГ
ПОЛОЖАЈА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ**

За период 2021-2027

**-Ревидиран и усклађен са УН-Конвенцијом о правима особа
са инвалидитетом-**

Град Добој, април 2021

УВОД

ПИТАЊЕ ИНВАЛИДНОСТИ ЈЕ ПИТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА.

Људска права од суштинског су значаја за људска бића – свако има право на пуно уживање права без разлике било које врсте. У пракси, потреба бројних националних и међународних инструмената да ојачају и промовишу постојећа људска права показују да се принцип не примјењује подједнако на одређене рањиве групе, међу којима – лица са инвалидитетом – немају увијек користи од пуног уживања ових права. Лица са инвалидитетом су често маргинализовани и доживљавају искључивање из друштва упорним постојањем одређених баријера и дискриминације које им не дозвољавају да буду у потпуности друштвено, економски и политички активни у друштву.

У том смислу, међународни и ЕУ инструменти постају веома значајни документи који приморавају државе потписнице (кроз правно обавезујући карактер) да уведу мјере које промовишу и гарантују људска права лица са инвалидитетом без дискриминације. Укратко, ове мјере укључују антидискриминаторно законодавство, приступачност физичком окружењу, услугама, запошљавању, социјалној и здравственој заштити, рехабилитацији, културном животу и друго.

УН Конвенција о правима лица са инвалидитетом је један од инструмената који се директно бави правима тих лица, посебно што је обавезујући а БИХ га је потписала и ратификовала. Обавезујућа је за све нивое власти у БиХ.

Лица са инвалидитетом представљају једну од социјално најугроженијих група становништва која је у сталном ризику од социјалног искључивања. Ризик социјалне искључености за ову категорију становништва произлази из саме природе функционалног и здравственог стања у којем се налазе лица са инвалидитетом. Физичка, сензорна или ментална оштећења доводе лица са инвалидитетом у стање повећане потребе за друштвеном подршком у задовољавању основних животних функција.

Према процјенама међународних организација, једну десетину популације сваког друштва чине лица са инвалидитетом, што представља значајан број грађана којима је неопходна додатна друштвена подршка. Република Српска и локалне управе путем система подршке имају задатак да обезбиједе посебну друштвену заштиту и подршку према овој групи грађана. Достигнутим степеном социјалне подршке овим лицима мјери се цивилизацијски напредак сваког друштва. Уколико је степен подршке већи, већи су и развојни стандарди укупног друштва, и обрнуто.

Конвенција Уједињених нација о правима лица са инвалидитетом указује да морају да се обезбиједе ефикасни системи друштвене подршке како би се задовољиле потребе лица са инвалидитетом. Да би се одговорило на постављене задатке, а уважавајући прокламоване принципе недискриминације по основу инвалидитета, Конвенција указује да треба да се развију социјално сензитивни системи друштвене подршке као што су: системи здравствене и социјалне заштите, образовања, запошљавања и други. Према Конвенцији, потребно је користити постојеће и развијати нове ресурсе система како би се у потпуности постигло пуно остваривање ових циљева, а тиме и права лица са инвалидитетом.

У складу са уставним надлежностима, област социјалне политике, а тиме и надлежност у организовању, планирању и финансирању је у искључивој надлежности Републике Српске. Самим тим, одговорност за функционисање система социјалне подршке лицима са инвалидитетом налази се на нивоу институција система социјалне политике Републике Српске.

Република Српска, независно од других, организује и спроводи мјере друштвене подршке за све своје грађане, па тако и за лица са инвалидитетом. Највећи дио потреба, чијим задовољавањем се остварује социјална укљученост лица са инвалидитетом, тичу се дјеловања система социјалне и здравствене заштите, образовања и запошљавања. Међутим, да би се постигла потпуна равноправност лица са инвалидитетом у друштву, потребан је ангажман свих система друштвеног организовања.

Системи друштвене подршке приликом дјеловања према лицима са инвалидитетом морају прихватити да је проблем инвалидности проблем цијеле заједнице, а не само лица са инвалидитетом и њихових породица, препознати стварне потребе лица са инвалидитетом и пружити им подршку, уважавајући њихове преостале способности и омогућити лицима са инвалидитетом и њиховим породицама равноправно учешће у креирању и спровођењу мјера системске подршке намијењених њима.

Уважавањем ових принципа дјеловања, системи социјалне подршке могу унаприједити укупан положај лица са инвалидитетом у друштву, због тога су проблем инвалидности и обезбјеђивање адекватне системске подршке тим лицима биле приоритетне теме укупног социјалног развоја Републике Српске и локалних заједница посљедњих година.

Члан 4. Конвенције УН - ОПШТЕ ОБАВЕЗЕ

1. Државе потписнице обавезују се да ће осигурати пуно остваривање свих људских права и основних слобода за лица с инвалидитетом без дискриминације на основу инвалидитета. С тим циљем, државе потписнице се обавезују да ће:

(а) прихватити законодавне, управне и друге мјере за провођење права признатих Конвенцијом;

(б) предузети све одговарајуће мјере, укључујући законодавне, за измјену или укидање постојећих закона, прописа, обичаја и праксе који представљају дискриминацију лица с инвалидитетом;

(в) узети у обзир заштиту и промовисање људских права лица са инвалидитетом у свим политикама и програмима;

(г) суздржати се од укључивања у било који поступак или праксу који су противрјечни овој Конвенцији, те осигурати да јавне власти и институције дјелују у складу с Конвенцијом;

(д) предузети све одговарајуће мјере како би се уклонила дискриминација на основу инвалидитета од стране било које особе, организације или приватног предузећа;

(ђ) проводити или промовисати истраживање и развој универзално обликованих роба, услуга, опреме и простора, како је дефинисано чланом 2. Конвенције, а које би изискивале минималне прилагодбе и најмање трошкове, како би се удовољило специфичним потребама лица са инвалидитетом, промовисала њихова доступност и коришћење, те промовисало универзално обликовање у изради стандарда и смјерница;

(е) проводити или промовисати истраживање и развој, те промовисати доступност и употребу нових технологија, укључујући информационе и комуникационе технологије, помагала за кретање, уређаја и потпорних технологија погодних за лица с инвалидитетом, дајући предност технологијама израђеним по приступачним цијенама;

(ж) пружати лицима с инвалидитетом доступне информације о помагалима за кретање, уређајима и технологијама подршке, укључујући нове технологије као и друге облике помоћи, службе подршке, опрему и просторе;

(з) промовисати обуку стручњака и особља које ради с лицима са инвалидитетом у подручју права признатих Конвенцијом, како би што боље пружали помоћ и услуге загарантоване споменутих правима.

2. У погледу економских, социјалних и културних права, свака држава потписница обавезује се предузети мјере уз највећу могућу употребу расположивих ресурса, и гдје је потребно, у оквиру међународне сарадње, како би се поступно постигло пуно остваривање тих права, не занемарујући оне обавезе садржане у Конвенцији које су непосредно примјенљиве према међународном праву.

3. Приликом израде и провођења законских прописа и политике за провођење Конвенције, као и у другим процесима доношења одлука везаних за лица с инвалидитетом, државе потписнице ће се редовно консултовати и активно укључити лица са инвалидитетом, укључујући дјecu са инвалидитетом, преко организација које их представљају.

4. Ништа у Конвенцији неће утицати на одредбе које су повољније за остваривање права лица с инвалидитетом, а које се могу налазити у прописима државе потписнице или у међународно-правним прописима на снази за ту државу. Нема ограничавања или укидања било којег људског права и основне слободе признатих или постојећих у било којој држави потписници Конвенције на основу закона, конвенција, прописа или обичаја, под изговором да Конвенција не признаје та права или слободе или да их признаје у мањем опсегу.

5. Одредбе Конвенције односе се на све дијелове савезних држава, без икаквих ограничења или изузетака.

РАВНОПРАВНОСТ И НЕДИСКРИМИНАЦИЈА

1. Државе потписнице признају да су све особе једнаке пред законом, те да имају једнако право, без икакве дискриминације, на законску заштиту и уживање законских повластица.

2 Државе потписнице забрањују било какву дискриминацију на основу инвалидитета и гарантују лицима с инвалидитетом једнаку и ефикасну заштиту од сваке дискриминације.

3. Да би унаприједиле равноправност и укинуле дискриминацију, државе потписнице ће предузети све одговарајуће кораке да осигурају разумно прилагођавање.

4. Посебне мјере неопходне за убрзавање или постизање стварне равноправности лица с инвалидитетом неће се сматрати дискриминацијом у смислу одредби Конвенције.

Позитивни трендови за побољшање квалитета живота лица са инвалидитетом (у даљем тексту ЛСИ) у Босни и Херцеговини у оба њена ентитета огледају се у ратификацији прво Стандардних правила Уједињених нација о изједначавању могућности за лица са инвалидитетом 2003. године као и израда Политике за лица са инвалидитетом за Босну и Херцеговину, односно њене ентитете која је усвојена у априлу 2008. године а друго, 2010. године је Босна и Херцеговина усвојила и ратификовала Конвенцију о правима лица са инвалидитетом која ће постати и водећи документ за остваривање права лица са инвалидитетом. Влада Републике Српске усвојила је Стратегију и акционе планове за унапређење друштвеног положаја лица са инвалидитетом за период 2010.-2015. године.

Након анализе о реализованом документу урађена је нова Стратегија за период 2017.-2026. година која се примјењује.

Град Добој све више пружа услове за квалитетнији живот лица са инвалидитетом. У мају 2004. године Скупштина општине Добој усвојила је информацију о усвојеним Стандардним правилима УН и донијела закључак да ће рјешавати проблеме лица са инвалидитетом кроз документе за побољшање услова живота ЛСИ. Почетком августа 2010. године са Начелником општине Добој, потписан је Уговор за финансирање реализације пројекта „Укључивање социјално искључених група у процес ревизије стратешког плана економског развоја општине Добој“ који је био у склопу пројекта Јачање локалне демократије – ЛОД/ИЛДП на подручју општине Добој.

Општи циљ пројекта је био „Успостављање дугорочне сарадње и партнерства између локалних актера, потицање и заступање социјално искључених/рањивих група у процесу ревизије стратегије“.

Специфични циљеви:

1. Одабрати пројекте и створити механизме који ће директно омогућити и проширити учешће грађана у процесима инклузивног стратешког планирања;
2. Пружити подршку општинском развојном тиму и партнерској групи у процесу ревизије стратегије изражавајући ставове социјално искључених група;
3. Пружити стручну подршку развојном тиму у провођењу активности планирања за социјално искључене групе.

Партнерске организације: Удружење параплегичара Добој - носилац пројектних активности, Удружење ампутираца Добој, Удружење дистрофичара Добој и ХО „Мерхамет“ Добој уз укључивање и других организација особа са инвалидитетом.

Након низа активности предлажу текст који је заједнички рађен 2008. године а допуњен са новим подацима у септембру 2010. године. Усвојена је Омладинска политика општине Добој 2008.-2013. (обухваћено је рјешавање проблема омладине са инвалидитетом). Усвојен је Акциони план за побољшање квалитета живота за дјецу са посебним потребама. Све је више приступачних зграда, уклањају се ивичњаци, граде се стамбене зграде према стандардима, све је више приступачних или дјелимично приступачних јавних објеката. У 2015. години отворен је Дневни центар за дјецу и омладину са психофизичким сметњама у развоју.

Истовремено је и покрет лица са инвалидитетом све више активан јер у Добоју дуги низ година активно дјелују слjedeће организације лица/особа са инвалидитетом (ООСИ):

1. Удружење параплегичара, обољелих од дјечије парализе и осталих тјелесних инвалида регије Добој са сједиштем у Добоју,
2. Удружење дистрофичара регије Добој са сједиштем у Добоју,
3. Удружење ампутираца Добој,
4. Међуопштинска организација слијепих и слабовидих лица Добој,
5. Удружење инвалида рада Добој ,

6. Одбојкашки клуб инвалида „ОКИ“ Добој,
7. Удружење за помоћ дјечи са посебним потребама Добој.

Ових 7 активних организација удружено је у коалицију „Координациони одбор организација особа са инвалидитетом“ Добој. Постоји и Удружење ратних војних инвалида у Добоју које се накнадно придружило коалицији.

Методологија

У изради овог ревидираног Локалног плана акције у области инвалидности користили смо се свим домаћим и међународним законима, првенствено усвојеном Конвенцијом УН-а о правима лица са инвалидитетом, документима и актима, а користили смо методу „Агенда 22“ која помаже доношење планова на нивоу локалних заједница и базирана је на Стандардним правилима УН-а за изједначавање могућности за лица са инвалидитетом, усвојеном политиком у области инвалидности у БиХ и Стратегијом за побољшање друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској. Користили смо и искуство стечено годинама кроз рад а такође и током и након катастрофалне поплаве која се десила у мају 2014. у Добоју.

Иницијатива за покретање активности за израду ЛПАИ-а Добој за период 2021.-2027. година која се односи на лица са инвалидитетом је настала на основу анализе о реализацији ЛПАИ за период 2016.-2020. година коју је урадио Одбор за питања инвалидности те на основу Рјешења Градоначелника Града Добоја о именовању радне групе за израду ЛПАИ Добој. Активност је подржана кроз пројекат „Заједнице различитих, али равноправних грађана“ који финансира ЕУ а проводи УДАС Бања Лука са партнерима. Активност/Израда ЛПАИ кроз наведени пројекат реализује се у сарадњи са Координационим одбором ООСИ/коалицијом организација особа са инвалидитетом Града Добоја.

Коалиција дјелује дуги низ година а настала је као резултат заједничког рада у току V Тренинг Модула на тему „Јавно заговарање у циљу укључивања питања инвалидности у локалне политике“ које је подржао *Handicap International – Share-see* програм, Европске Комисије кроз европску Иницијативу за Демократију и Људска Права и *Shia* од октобра 2006. до новембра 2007. године чији је циљ био укључивање питања инвалидности у локалне политике, добијање политичког мандата од стране локалне власти и именовање радне групе за израду Локалног плана акције у области инвалидности за период 2008. – 2011. година који би представљао план дјеловања свих социјалних актера у Добоју као будућег развијеног друштва. Коалиција ООСИ наставила је свој рад 2011. године кроз програм *MyRight-a* Уред у БиХ „Јачање капацитета организација особа са инвалидитетом и стварање предуслова за бољу имплементацију УН Конвенције о правима лица са инвалидитетом 2011. – 2013. у БиХ“.

Ревидиран ЛПАИ, усклађен са УН Конвенцијом о правима ОСИ за период 2016. – 2020. година урађен је кроз пројекат „Партнерством за већа права ОСИ“ који је финансирала

организација *MyRight* Уред у БиХ. Друга ревизија је урађена након катастрофалних мајских поплава у Добоју. Потребно је редефинисати постојећу политику према лицима са инвалидитетом у циљу побољшања њиховог материјалног положаја, уједначавања права, образовања и рехабилитације, те осигуравања равноправног укључивања у друштвену заједницу.

Адекватна политика усмјерена према лицима са инвалидитетом подразумијева доношење плана акције за укључивање лица са инвалидитетом који обезбјеђује промовисање основних људских права и темељних слобода ових лица, као и поштовање социјалне правде, достојанства и вриједности сваког лица. План акције односио би се на сва лица, без обзира на околности настанка оштећења. На основу задатака у току тренинга и низа одржаних састанака, организације особа са инвалидитетом и предложени представници из локалне власти и Центра за социјални рад Добој у току 2007. године су провеле истраживања, пописале потребе лица са инвалидитетом и постојеће ресурсе у општини Добој.

У многим званичним документима лица са инвалидитетом су препозната као категорија становништва која се налази на доњој лjestвици сиромаштва и социјалне искључености.

Основ за израду ревидираног ЛПАИ-а 2021. – 2027. година су:

- Усвојена и ратификована Конвенција УН-а о правима лица са инвалидитетом 2010. године у БиХ;
- Рјешење Градоначелника о именовању радне групе за израду ЛПАИ број 02-022-2571/2020 од 30.10.2020. године;
- Потписан Меморандум о сарадњи и разумијевању између ООСИ Добој и представника Градске управе Града Добоја 03.12.2013. године;
- Државни извјештај у области инвалидности за Босну и Херцеговину (оба ентитета);
- Политика у области инвалидности Босне и Херцеговине („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 76/08);
- Усвојена Стратегија и Акциони планови за унапређење друштвеног положаја лица са инвалидитетом у Републици Српској 2017. – 2026.;
- Стандардна правила УН-а за изједначавање могућности за лица са инвалидитетом и Агенда 22;
- Акциони план Савјета Европе за промоцију права и пуног учествовања у друштву лица са инвалидитетом: Унапређивање квалитета живота лица са инвалидитетом у Европи 2006. – 2015. године;
- Устав Босне и Херцеговине (Општи оквирни споразум за мир у Босни и Херцеговини – Анекс IV) и Амандман I на Устав Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број 25/09);
- Устав Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 21/92 – пречишћени текст, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05 и 117/05);
- Међународни документи универзалног карактера и документи чији су предмет

специфична права лица са инвалидитетом: Конвенција УН-а о правима лица са инвалидитетом, Стандардна правила УН-а за изједначавање могућности лица са инвалидитетом, Акциони план Савјета Европе о лицима са инвалидитетом 2006. – 2015., Стратегија Европске уније за лица са инвалидитетом, Декларација УН-а о правима лица са инвалидитетом, Европска социјална повеља, Европска стратегија запошљавања, Декларација Уједињених нација о правима ментално ретардираних особа, Конвенција УН о правима дјетета, Лисабонска стратегија и други;

- Закон о забрани дискриминације („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 59/09);
- Закон о социјалној заштити („Службени гласник Републике Српске“, бр. 37/12 и 90/16), допуњен 2018. године;
- Закон о уређењу простора и грађењу („Службени гласник Републике Српске“, број 40/13);
- Закон о дјечијој заштити („Службени гласник Републике Српске“, бр. 04/02, 17/08 и 1/09);
- Правилник о наставном плану и програму основног образовања и васпитања за ученике са лаком и умјереном менталном ретардацијом, за слијепе и слабовиде ученике и ученике са оштећеним слухом („Службени гласник Републике Српске“, број 74/14);
- Закон о предшколском васпитању и образовању („Службени гласник Републике Српске“, 79/15);
- Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 74/08, 71/09, 104/11 и 33/14);
- Закон о средњем образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 74/08, 106/09, 104/11 и 33/14);
- Закон о високом образовању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 73/10, 104/11, 84/12, 105/13 и 44/15);
- Закон о ученичком стандарду („Службени гласник Републике Српске“, број 72/12);
- Одлука о додјели статуса удружења од јавног интереса („Службени гласник Републике Српске“, бр. 100/06 и 117/10);
- Закон о удружењима и фондацијама („Службени гласник Републике Српске“, бр. 52/01 и 42/05);
- Уредба о поступку за додјелу и престанак статуса удружења од јавног интереса („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/05, 65/07, 98/13 и 24/15);
- Правилник о утврђивању способности лица у поступку остваривања права из социјалне заштите и утврђивању функционалног стања корисника („Службени гласник Републике Српске“, бр. 116/12, 111/13 и 9/17);
- Правилник о критеријумима и поступку за додјелу новчане помоћи удружењима од јавног интереса, осталим удружењима и фондацијама („Службени гласник Републике Српске“, број 47/11);
- Правилник о обиљежавању возила којим управља лице са инвалидитетом или којим се превози лице са инвалидитетом („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број 92/15);
- Правилник о условима за планирање и пројектовање објеката за несметано кретање дјеце и лица са умањеним тјелесним способностима („Службени гласник Републике Српске“, број 93/13);

- Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида („Службени гласник Републике Српске“, бр. 37/12 и 82/15);
- Правилник о процјени потреба и усмјеравању дјеце и омладине са сметњама у развоју („Службени гласник Републике Српске“, број 117/12);
- Правилник о начину и поступку остваривања права запосленог родитеља да ради с једном половином пуног радног времена, ради појачане њега и старања о дјетету са психофизичким сметњама у развоју („Службени гласник Републике Српске“, број 14/03);
- Извршени попис потреба лица са инвалидитетом у Добоју и попис постојећих ресурса 2020. године;
- Донесен закључак Скупштине општине Добој у мају 2004. године;
- Потписани протокол о сарадњи са Градоначелником Добоја 2015.;
- Стратешки план економског развоја општине Добој 2011. – 2020. године;
- Усвојен Стратешки план јавно приватног партнерства у општини Добој 2007. – 2012. године;
- Усвојена Омладинска политика општине Добој 2008. – 2013. која укључује питања омладине са инвалидитетом.

Радну групу која је радила на изради пречишћеног текста овог документа за Град Добој сачињавали су слиједећи чланови:

- Драгица Бекановић, Удружења параплегичара, обољелих од дјечије парализе и осталих тјелесних инвалида регије Добој,
- Зоран Панић, Удружења ампутираца Добој,
- Нада Стухли, Удружења дистрофичара Добој,
- Предраг Радојчић, Предсједник међуопштинске организације слијепих и слабовидих лица Добој,
- Сњежана Митровић, Удружење дјеце са посебним потребама Добој,
- Јелена (Стојка) Мишић, Актив младих особа са инвалидитетом,
- Виолета Радишковић, Центар за социјални рад Добој (прикупила и доставила податке: табела 1),
- Сњежана Стевић, ЈУ Центар за дневно збрињавање дјеце и омладине Добој,
- Данијела Микић, Градска управа Добој, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности.

Град Добој се простире на 653 м² и чини га 67 мјесних заједница и 70 насељених мијеста. Статус Града Добој је добио 2012. године и према попису становништва из 2013. године има нешто више од 68.000 становника. Према подацима свјетске здравствене организације 10-11% од укупног броја становништва су лица са различитим инвалидитетом (лица са параплегијом, дистрофијом, лица са менталним сметњама, жртве мина – лица са ампутацијом, лица са оштећеним видом, лица са оштећеним слухом и говором, инвалиди рада, инвалидна лица са ријетким болестима, РВИ). Нема прецизних и поузданих података о лицима са инвалидитетом, нарочито о карактеру, врстама и нивоу оштећења, а не постоје ни укупни статистички подаци о лицима са инвалидитетом (ЛСИ) на ентитетском нивоу. Тачан број ће се утврдити

након објављивања статистичких података на основу пописа становништва и израде јединствене базе података. Када је у питању Град Добој он има добар геостратешки положај и позицију регионалног центра са заступљеним природним, материјалним и људским ресурсима (описано у социјалној анализи Стратегије). Има:

- усвојен Стратешки план локалног-економског развоја (ЛЕР) општине Добој;
- усвојен локално-еколошки акциони план;
- разрађен генерални акциони план имплементације стратегије ЛЕР-а Добој;
- дефинисану могућност укључивања заинтересованих страна у пројекте ЈПП-а у склопу стратешког плана локалног-економског развоја Града Добоја;
- све већа изложеност локалне власти оцјени и контроли грађана-корисника услуга;
- укљученост Града у вишегодишњи пројекат развоја општина (*Municipal Development Project – MDP*);
- едуцираност кључних актера о принципима ЈПП;
- Усвојена омладинска политика општине Добој;
- Усвојен Стратешки план економског развоја Града Добоја 2011. – 2020. **(Именована радна група за израду новог интегрисаног Стратешког плана економског развоја)**;

Према подацима добијеним од одјељења за привредно-друштвене дјелатности у Добоју је регистровано преко 100 НВО-а. Секторално се могу подијелити на организације:

- за заштиту људских права,
- за екологију и заштиту животне средине,
- за хуманитарна, социјална и здравствена питања,
- за рјешавање проблема лица са инвалидитетом,
- за спорт, културу и туризам,
- за питања младих,
- за развој у локалној заједници,
- за медије (удружење новинара),
- међународне организације (ОСЦЕ-одјел за демократизацију и одјел за људска права), Омбудсмен за дјечија права – канцеларија Добој.

На територији града Добоја, највећи је број активних НВО-а које раде у корист чланства кроз провођење пројеката или акција од ширег друштвеног значаја. Референтна група регије Добој је регистрована мрежа НВО-а са територије града Добоја и Добој Југа. Постоји ЛАГ Добој.

Постоји неформална група КООИЛ (Координациони одбор организација особа са инвалидитетом). Отворен је Европски културни центар чији је оснивач НВО-а Еуроплус Добој и има за циљ промовисање културе и обичаја земаља чланица ЕУ, разне врсте едукација. Постоји Центар за цјеложивотно учење чији оснивач је Еуроплус Добој. Постоји регистровано Удружење привредника Добој које у свом саставу има преко 40 чланица – приватна предузећа, као и Агенција за развој малих и средњих предузећа.

Удружење дистрофичара има своју штампарију ДМП. У партнерству са Центром за социјални рад, удружење параплегичара успоставило је 2007. године рад Локалног Волонтерског Сервиса чија функција је да успостави равнотежу између понуде и потражње за волонтерским радом ради побољшања услова живота социјално угрожених категорија становништва (**Локални волонтерски сервис после поплаве није активан самим тим што су уништени сви ресурси, архива и све што је било потребно за нормално функционисање ЛВС-а**). Удружење ампутираца Добој ради на социо-економском оснаживању чланова кроз неформално запошљавање – покретање породичног малог бизниса и проводи активности на вршњачкој подршци.

Анализа стања:

Град Добој нема посебну евиденцију за лица са инвалидитетом (ЛСИ) осим за РВИ тако да се при планирању потреба користи база Центра за социјални рад.

Центар за социјални рад евидентира кориснике и има најбоље податке о броју корисника који су разврстани у дјетињству - категорисани као лица са инвалидитетом чија - инвалидност је настала рођењем, болешћу, различитим повредама. Располаже подацима о броју корисника социјалне услуге, туђе његе и помоћи, инвалиднине, броју корисника смјештених у установама, броју корисника социјалне заштите који примају новчану помоћ. Град Добој – Градска управа, донијела је одлуку у 2007. години о проширеним правима из социјалне заштите коју је проводио Центар за социјални рад Добој (укинута је 2010. године због недостатка средстава). Неопходно је да се донесе Одлука о проширеном праву и да се у њој дефинишу категорије и обим права како би се планирала средства за 2022. годину. У партнерству са Центром за социјални рад 2007. године Удружење параплегичара је успоставило рад Локалног волонтерског сервиса чије услуге користе социјално угрожени грађани (дјеца са посебним потребама, дјеца без родитељског старања, стари и болесни који су сами, Дневни центар за дјецу са посебним потребама, институције, ООСИ и друге НВО-е). Неопходно је обезбиједити средства и поново успоставити рад Локалног Волонтерског Сервиса (ЛВС).

ЛСИ живе у незадовољавајућим условима јер су новчани цензуси за помоћ изузетно ниски и не уважавају чињеницу да су њихови животни трошкови знатно већи од трошкова лица која немају инвалидитет. Инвалидитет не угрожава само онога ко је лице са инвалидитетом већ и цијелу породицу.

Према незваничним подацима 10-11% је лица са инвалидитетом од укупног броја становника. На основу података Центра за социјални рад Добој (ажурирани подаци) у 2020. години:

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Нова законска рјешења омогућила су већу уједначеност у остваривању права на новчану помоћ и права на додатак за његу и помоћ другог лица. Република преузима дио обавеза финансирања износа ова два права у висини од 50% предметног износа, док преосталих 50% чине средства јединице локалне самоуправе. Уведено је и ново

право у Закону о социјалној заштити – инвалиднина за лица чија инвалидност је наступила до 18. године живота.

Када су у питању лица са инвалидитетом усвајањем Закона о социјалној заштити у Републици Српској чије усвајање и примјена је побољшало њихов положај посебно када је у питању повећана накнада за туђу његу и помоћ која је дуги низ година била само 41,00 КМ за све (ревизијом рјешења повећана је за дјелимичну помоћ другог лица на 95,60 а потпуну помоћ и његу другог лица на 191,20 КМ) а законом је регулисано и право на персоналну асистенцију лицима са инвалидитетом. Њихов положај у друштву и тренутно материјално стање је врло тешко. Све је већи број лица у социјалној потреби и може се закључити да је велики број лица са инвалидитетом обухваћено социјалном заштитом али исто тако да на основу проведених истраживања које проводе Центар за социјални рад и организације особа са инвалидитетом, велики број лица са инвалидитетом живи на крајњој граници сиромаштва. У многим породицама једина примања су новчана средства од туђе његе и инвалидине јер родитељи не могу радити јер морају цјелодневно бринути о своме дјетету.

(Погледати социо-економску анализу Града Добоја) – Веб сајт града Добоја – службена презентација.

Табела 1. Показатељи различитих категорија корисника мјера, услуга и интервенција које су пружане током 2020. године у центру за социјални рад Добој, а у складу са Законом о социјалној заштити, разврстано по полу

ПОДАЦИ	МАЛОЉЕТНИ			ПУНОЉЕТНИ		
	Укупно	М	Ж	Укупно	М	Ж
Укупан број лица смјештених у установи социјалне заштите или другу установу						
- У Републици Српској	23	9	14	48	24	24
- У Федерацији БиХ				2	2	
- У Републици Србији						
- У Републици Црној Гори						
Број корисника који су потпуно зависни од помоћи и његе другог лица	24	12	12	405	200	205
Број корисника који су дјелимично зависни од помоћи и његе другог лица	8	3	5	919	450	469
Укупан број лица са оштећењима вида	4	2	2	7	4	3
Број слијепих лица				8	3	5
Број слабовидних лица	4		4			
Укупан број лица са оштећењима слуха	3	1	2			
Број глувих лица						
Број наглувих лица	3	1	2			

Укупан број лица са оштећењем у говорно-гласовној комуникацији	17	13	4			
Број лица са лакшим оштећењем у говорно-гласовној комуникацији	17	13	4			
Број лица са умјереним оштећењем у говорно-гласовној комуникацији						
Број лица са тежим оштећењем у говорно-гласовној комуникацији						
Укупан број лица са тјелесним оштећењем и хроничним обољењима	88	50	38			
Број лица са оштећењем локомоторног система	4	3	1			
Број лица са оштећењем ЦНС	42	22	20			
Број лица са оштећењем периферног нервног и мишићног система	1	1				
Број лица са оштећењем других органа и органских система (навести оштећења других органа и органских система)	5	3	2			
ДИСАЈНИ СИСТЕМ						
ДИЈАБЕТЕС	7	4	3	132	76	50
КАРДИО-ВАСКУЛАРНИ СИСТЕМ						
МИШИЋНИ СИСТЕМ				155	87	68
МОКРАЋНИ СИСТЕМ						
ПРОБАВНИ СИСТЕМ						
ЛЕУКЕМИЈА						
ЕНДОКРИНИ СИСТЕМ						
КАРЦИНОМ				105	47	58
КОЖНА ОБОЉЕЊА						
НЕРВНИ СИСТЕМ				79	43	36
УРОЂЕНЕ АНОМАЛИЈЕ						
ХЕМОФИЛИЈА						
БУБРЕЖНИ ПРОБЛЕМИ (ДИАЛИЗА)				52	39	13
ЦЕЛИЈАКИЈА	4	2	2			
ЦИРКУЛАЦИЈСКИ СИСТЕМ						
МОЖДАНИ УДАР				423	221	202
Укупан број лица са оштећењем интелектуалног функционисања	63	35	28			
Број лица са лаким оштећењем интелектуалног функционисања	57	30	27			
Број лица са умјереним оштећењем интелектуалног функционисања	6	5	1			
Број лица са тежим оштећењем интелектуалног функционисања						
Број лица са дубоким оштећењем интелектуалног функционисања						

Укупан број лица са психичким поремећајима и обољењима	22	16	6			
Број лица са первазивним развојним Поремећајима	17	12	5			
Број лица са дуготрајним сметњама понашања	5	3	2			
Број лица са органски узроковани психичким поремећајима				225	117	108
Број лица са психотичним поремећајима				98	41	57
Укупан број лица са вишеструким оштећењима						
Број лица која имају два или више оштећења утврђених правилником						
Број лица корисника личне инвалиднине	68	33	35	251	139	112
Укупан број лица са сметњама у развоју код који је извршена процјена потреба и усмјеравање	107	62	45	1		1
Укупан број лица код којих је процијењена неспособност за рад				23	14	9
Укупан број лица код којих је процијењено функционално стање	67	35	32			
Укупан број лица код којих је процијењена неспособност за самосталан живот						
Број лица са оштећењем интелектуалног функционисања и лица са психичким поремећајима и обољењима која су смјештена у установе	1	1		9	2	7

У граду Добоју су двије основне школе дјелимично архитектонски приступачне за дјецу са инвалидитетом гдје се проводи инклузивна настава и једна потпуно архитектонски прилагођена (ОШ „Вук Стефановић Караџић“) али ниједна школа (основна, средња (Средњошколски центар) и факултети на урбаном и руралном подручју) нема ријешен приступ информацијама и комуникацијама за лица са сензорним оштећењима (оштећење слуха и вида).

Већи дио здравствених установа је архитектонски прилагођен за кориснике колица. Захваљујући изграђеном лифту у Дому здравља породична медицина је доступна за кориснике колица као и много других специјалистичких служби али још увијек лица са

инвалидитетом немају приступ свим специјалистичким службама. Здравствене установе такође немају ријешен приступ информацијама и комуникацијама за лица са сензорним оштећењима. Због немогућности комуницирања лица оштећеног слуха и говора тешко остварују адекватну здравствену заштиту. Фонд здравственог осигурања је неприступачан.

У граду Добоју је уклоњен велики број архитектонских баријера и све је већи број приступачних јавних и стамбених објеката. Локална Управа све се више укључује како би Град Добој био примјер добре праксе у бризи за лица са инвалидитетом, међутим, нема приступа информацијама и комуникацијама за лица са чулним сметњама (лица са оштећеним видом и лица са оштећеним говором и слухом), не постоји вертикална сигнализација на раскрсницама. У јавним установама веома ријетко постоји преводилац гестовног говора тако да лица са оштећеним слухом и говором имају велике проблеме за остваривање својих права у јавним установама. У граду су развијени специјални спортови: сједећа одбојка „ОКИ“ – Одбојкашки клуб инвалида Добој, стони тенис, шах и други спортови. Лица са инвалидитетом и њихове организације су често и саме носиоци организовања изложби и других културних догађаја. У туристичком погледу ради се на прилагођавању излетишта а организације су укључене и у производњу и продају сувенира (накит, осликани предмети на стаклу, пирогграфија – након потпуног реновирања простора удружења активности ће се поново реализовати).

Постоји само једно предузеће „Штампарија удружења дистрофичара“ које запошљава лица са инвалидитетом. Закон о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида даје могућности и бенифиције за предузећа која запошљавају лица са инвалидитетом. Битно је планирање доквалификације, преквалификације и запошљавања лица са инвалидитетом према њиховим потребама и могућностима. Не постоји планско запошљавање лица са инвалидитетом осим подршке запошљавању кроз програм Фонда за професионалну рехабилитацију, оспособљавање и запошљавање инвалида кроз програме-грантове/пројекте или кроз пројекте који се реализују уз помоћ донатора који нису на нашем локалитету.

Број запослених лица са инвалидитетом у Добоју (стање на дан 31.12.2020. године) 23 лица

Број лица са инвалидитетом који се воде на евиденцији незапослених на дан 31.12.2020. године: 61 лице (Подаци добијени од Завода за запошљавање, Пословница Добој)

Град Добој нема ријешен проблем јавног превоза поготову приступачног за кориснике колица нити развијене сервисе подршке за лица која су у потреби за таквом врстом услуга. Дјелимично се тај проблем ријешио кроз отварање дневног центра за помоћ дјечи и омладини са психофизичким сметњама у развоју. Лицима са инвалидитетом је потребно да обављају све уобичајене личне и друштвене активности између осталог: одлазак код љекара, на посао, у школу, у куповину, на састанке, семинаре или конференције и друге сличне активности. У недостатку прилагођеног превозног средства, лица са инвалидитетом се не могу укључити у друштвену средину него су

заточеници својих стамбених простора и дворишта, поготову у зимском периоду када је због хладноће и сњежних падавина њихово кретање потпуно онемогућено. Организације лица са инвалидитетом покушавају прикупљањем средстава од различитих донатора, грађана, пословног сектора хуманитарним бројем, обезбиједити превоз за лица са инвалидитетом које се школују или су запослени али то није рјешење нити је сигурно због немогућности обезбјеђивања финансијских средстава у ту намјену.

Иако су већина од наведених организација чланице савеза који имају статус организација од посебног друштвеног значаја, на локалном нивоу у Граду Добоју, организације ОСИ нису добиле статус од посебног друштвеног значаја те тиме није ријешено њихово редовно финансирање за рад из буџета Града.

ВИЗИЈА

Стварање друштва једнаких могућности и спровођење активности на равноправном учествовању лица са инвалидитетом у грађанским, политичким, економским, социјалним и културним областима живота. Лица са инвалидитетом у Републици Српској имају једнаке могућности као и остали грађани Републике Српске и у потпуности остварују своја људска права као и сви остали грађани. Постоји висока сензибилност јединица локалне самоуправе и потпуна информисаност лица са инвалидитетом о могућностима остваривања њихових права.

МИСИЈА

ПРИМЈЕНОМ КОНВЕНЦИЈЕ УН О ПРАВИМА ЛСИ И СТАНДАРДА ОБЕЗБИЈЕДИТИ УСЛОВЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ДРУШТВЕНОГ ПОЛОЖАЈА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ КРОЗ ИНСТИТУЦИОНАЛНА РЈЕШЕЊА СА ЦИЉЕМ КВАЛИТЕТНОГ ЗАДОВОЉАВАЊА ПОТРЕБА ЛИЦА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ У ЗАЈЕДНИЦИ

Основ за попис потреба ЛСИ и ресурса у заједници била су 22 Стандардна правила УН-а за изједначавање могућности за лица са инвалидитетом и Агенда 22. Након пописаних потреба ОСИ, коалиција и радна група је на основу установљених критерија одредила слиједеће приоритете и области који су ревидирани и усклађени са Конвенцијом УН о правима лица са инвалидитетом:

Приоритети (према Конвенцији УН-а о правима лица са инвалидитетом и Стандардним правилима УН-а о изједначавању могућности за лица са инвалидитетом):

1. Подизање свијести (Члан 8.),
2. Приступачност (Члан 9.),
3. Ризичне ситуације и хуманитарна кризна стања (члан 11.),
4. Независно живљење и укљученост у заједницу (Члан 19.),
5. Образовање (Члан 24.),
6. Рад и запошљавање (Члан 27.),

7. Организације ОСИ – координација рада организација и укључивање у локалне политике (Стандардно правило 18) – СП УН-а за изједначавање могућности за ЛСИ Приоритетне групе:

Горе наведени приоритети су уско повезани те су се сматрали приоритетним за израду ЛПАИ-а. Чланови радне групе за израду ЛПАИ и представници неформалне групе ООСИ Добој сложили су се да може доћи до промјена током следеће ревизије ЛПАИ.

Приоритетне групе:

- Лица овисна о туђој њези и помоћи свих старосних доби са посебним освртом на жене са инвалидитетом,
- Дјеца са психо-физичким сметњама у развоју,
- Омладина са инвалидитетом,
- Лица са оштећеним видом, слухом и говором (слијепи, слабовиди, глухонијеми),
- Лица са ампутацијом (недостатак доњих или горњих екстремитета),
- Лица обољела од ријетких болести које проузрокују инвалидитет.

Партнери у реализацији Локалног Акционог плана у области инвалидности града Добоја: Организације особа са инвалидитетом, Министарства у Влади РС-а, Градска управа Града Добоја, Скупштина Града Добоја, Центар за социјални рад Добој, Школе и центри за образовање, Развојне агенције, Медији, Образовне институције, Привреда и услужне дјелатности, Превозници, остале организације цивилног друштва, утицајни појединци, фондови и фондације, Донатори, Поште, Телеком, Дом здравља, Болница, Завод за запошљавање, Центар за ментално здравље, Центар за физикалну медицину, Обданишта и други.

За реализацију Локалног акционог плана у области инвалидности неопходно је обезбиједити **400.000,00 КМ**.

1. Подизање свијести (Члан 8. Конвенције УН-а о правима лица са инвалидитетом)

1. Државе потписнице се обавезују усвојити тренутачне ефикасне и одговарајуће мјере у сврху:

- (а) подизања свијести цијелог друштва, укључујући и на нивоу породице, о лицима с инвалидитетом, као и унапређивања поштивања њихових права и достојанства;
- (б) борбе против стереотипа, предрасуда и штетних поступака према лицима с инвалидитетом на свим подручјима живота, укључујући оне засноване на полу и доби;
- (в) подизање свијести о способностима и доприносу лица с инвалидитетом.

2. Мјере за постизање наведених циљева укључују:

(а) Покретање и одржавање дјелотворних кампања подизања свијести јавности осмишљених тако да:

(*) потичу спремност прихваћања права лица с инвалидитетом;

(**) промовишу позитивно гледање на лица с инвалидитетом и већи степен друштвене свијести о лицима с инвалидитетом;

(***) промовишу признавање вјештина, заслуга, способности и доприноса лица са инвалидитетом на радном мјесту и тржишту рада;

(б) Потицати изградњу ставова којима се поштују права лица с инвалидитетом на свим нивоима образовног система, укључујући сву дјецу од ране доби;

(в) Подстицање свих средстава јавног информисања да лица с инвалидитетом приказују у складу с циљевима ове Конвенције;

(г) Промовисање програма обуке за подизање нивоа свијести о лицима с инвалидитетом и њиховим правима.

Друштвена свијест о лицима са инвалидитетом још увијек је недовољна. Постоји још увијек недостатак информација о службама за подршку у граду Добоју. Постоји потреба за редовним и објективним информисањем од стране локалне власти и медија о ресурсима за ЛСИ.

Циљ: Подизање свијести о потребама и правима ЛСИ (јавности, ЛСИ и породица, укључивање у сва креирања политика и планирања на локалном нивоу)

Рјешење: Потребно је да локална власт у сарадњи са ООСИ и другим актерима у заједници партнерски изрази мјере и план подизања нивоа свијести.

Кораци:

- Провести обуке за различите категорије особља (Јавне институције: административна служба Града, МУП, поште и друге јавне институције) ради уклањања предрасуда и лакшег комуницирања - Штапање и дистрибуција материјала на брајевом писму за званичне састанке - редовно вршити обуке по школама ради подизања свијести о лицима са инвалидитетом (дјеца-предшколског и основног образовања) и уклањање предрасуда - едукације/тренинзи за учитеље, наставнике и професоре у редовним школама у граду Добоју са циљем подизања свијести стручних кадрова о лицима/дјечи са различитим инвалидитетом и њиховим потребама и могућностима, те праћење и евалуација истих;
- формирање група за подршку – подизање свијести ЛСИ, индивидуално/појединачно - још веће укључивање медија за промоцију права ЛСИ из међународних докумената и позитивних постојећих прописа;
- организовање емисија на радију, подршка за знаковног тумача за емисију на ТВ – Хроника Добоја;

- Семинари за ЛСИ и њихове породице;
- Израда заједничке Веб странице за ЛСИ у Добоју;
- Едукација новинара, едукација ЛСИ за представљање у медијима.

Партнери: Фондови, Градска управа, Скупштина Града Добоја, ЈУ/Институције чији оснивач је Градска управа, Медији, Министарство просвјете у Влади РС, донатори

Носилац активности: Организације ОСИ, друге НВО-е, медији, Град Добој – Градска управа, образовне институције

Вријеме: До краја 2027. године

Средства: Лутријска средства путем Савеза, Буџет Града и донаторска средства

2. Приступачност (Члан 9 Конвенције УН-а о правима ОСИ)

1. Како би се лицима с инвалидитетом омогућило независно живљење и потпуно учешће у свим подручјима живота, државе потписнице ове Конвенције предузимају одговарајуће мјере како би им осигурале приступ, на равноправној основи с другим лицима, изграђеном окружењу, превозу, информацијама и комуникацијама, укључујући информацијске и комуникацијске технологије и системе, као и осталој опреми, просторима и услугама намијењеним јавности, како у урбаним тако и у руралним подручјима. Те мјере, које укључују идентификацију и уклањање препрека и баријера приступачности, односе се, између осталог на:

(а) грађевине, путеве, превоз и друге затворене и отворене просторе, укључујући школе, стамбене објекте, здравствене установе и радна мјеста;

(б) информације, комуникације и друге услуге, укључујући електроничке услуге и службе хитних интервенција.

2. Државе потписнице такође ће предузети одговарајуће мјере ради:

(а) развијања, ширења и праћења провођења минималних стандарда и смјерница за приступачност простора и услуга отворених или намијењених јавности;

(б) осигуравања да приватна правна лица која пружају просторе, средства и услуге отворене или намијењене јавности воде рачуна о свим аспектима приступачности за лица с инвалидитетом;

(в) пружања обуке свим релевантним субјектима и актерима о питањима приступачности с којима се суочавају лица с инвалидитетом;

(г) осигуравања натписа на Браиловом писму и у лако читљивом и разумљивом облику у зградама и другим просторима отвореним за јавност;

(д) осигуравања облика личне помоћи и посредника, укључујући водиче, читаче и тумаче знаковног језика, како би се олакшао приступ јавним објектима и просторима отвореним за јавност;

(ђ) промовисања других одговарајућих облика помоћи и подршке лицима с инвалидитетом, како би им се осигурао приступ информацијама;

(е) промовисања приступачности лицима с инвалидитетом нових информацијских и комуникацијских технологија и система, укључујући Интернет;

(ж) промовисања обликовања, развоја, производње и дистрибуције доступних информацијских и комуникацијских технологија и система у раној фази, тако да те технологије и системи постану приступачни уз минималне трошкове;

Приступачност изграђеној околини, информацијама, комуникацијама и транспорту је недовољна а то је услов примјене свих нових приступа који заговарају укључивање. То је кључна област у стварању услова за једнако учешће лица са инвалидитетом у свим сферама живота. Иако је учињено много задњих година није довољно за самосталан живот ЛСИ. Још увијек нису потпуно приступачне све основне и средње школе као ни Факултети. Дом здравља је дјелимично приступачан. Специјалистичке службе у болничком кругу нису све приступачне. Неприступачан транспорт може повећати социјалну искљученост кроз лимитирајући приступ кључним сервисима као што су здравствене установе, цјеложивотно учење, култура, спорт и рекреација. Информације нису доступне за лица оштећеног вида (брајево писмо), нити лицима оштећеног слуха и говора. Нису приступачни стамбени објекти за лица са инвалидитетом, ЗЕВ (већина заједница етажних власника) не рјешава питања приступачности за лица са инвалидитетом, корисници колица немају могућност изласка из станова – не постоји уредба за ЗЕВ по том питању;

- не постоји нити једна информативна емисија на локалним медијима са знаковним преводом. У програмским шемама информативних и медијских кућа у Добоју не постоје посебне емисије посвећене лицима са инвалидитетом или постоје од случаја до случаја када удружења проводе пројектне активности. Све медијске куће у Добоју су архитектонски, комуникацијски и информационо неприступачне за лица са инвалидитетом;

- ријетко или пак уопште се не консултују ООСИ и њихови представници приликом изградње или уклањања архитектонских баријера.

Циљ: Осигурати приступ лицима са инвалидитетом њиховом животном окружењу, стамбеним зградама, средствима јавног превоза, институцијама, услугама, системима комуникације и информацијама у складу са њиховим потребама (универзални дизајн)

Рјешење: Планско и осмишљено уклањање баријера и изградња приступачних објеката и услуга у складу са потребама ЛСИ (универзални дизајн). Консултација са представницима организација особа са инвалидитетом (ООСИ)

Кораци:

- Јавно заговарање за увођење приступачног превоза за лица са инвалидитетом;
- Израда плана акције у локалној заједници за уклањање архитектонских, информативних и комуникацијских баријера у окружењу и у објектима ради адекватног становања лица са инвалидитетом у оквиру стратешког циља 3 – допунити исти. Планом обезбиједити прилагођавање школа за потребе ЛСИ;
- Планом обезбиједити звучну сигнализацију на раскрсницама ради безбједног кретања лица оштећеног вида и тактичне стазе на тротоарима;
- извршити обуку лица оштећеног вида за кретање са бијелим штапом и рад на рачунару са говорним софтвером;
- Планом ријешити приступ комуникацијама и информацијама за све ЛСИ у локалној заједници;
- Планирати у буџету средства за обуку преводилаца знаковног говора;
- У сарадњи са медијима планирати медијско информисање глувих и наглувих лица путем ТВ емисије;
- Планирати већу контролу процеса дизајнирања и изградње, већ од самог почетка процеса;
- Израдити упутство/наредба за заједнице етажних власника за обезбјеђивање приступачности лицима са инвалидитетом (рампе, подизне платформе, ознака са брајевим писмом);
- Мјесечно се консултовати са организацијама лица са инвалидитетом приликом разраде стандарда и норми приступачности;
- Провести кампању о изградњи лифта у Средњошколском центру и другим средњим школама у Добоју.

Партнери: ООСИ, Градска управа, ЈУ, Одјељење за урбанизам, просторно уређење и грађење, Грађевинске фирме, Инвеститори, Надлежна министарства, донатори

Носиоци: Градска управа, Одјељење за урбанизам и просторно уређење, Одјељење за стамбено комуналне дјелатности, Одјељење за привредно друштвене дјелатности, Болница и Дом здравља, Надлежна министарства у Влади РС-а, организације ОСИ

Вријеме: од 2021. до краја 2027. године

Средства: Пројекти/донаторска средства, Буџет Града, Надлежна министарства: Министарство здравља и социјалне заштите, Министарство за грађења, Министарство образовања – Влада РС.

3. Ризичне ситуације и хуманитарна кризна стања (Члан 11. УН Конвенције)

Државе потписнице ће предузети, у складу са својим обавезама према међународном праву, укључујући одредбе међународног хуманитарног права и међународног права о

људским правима, све потребне мјере како би осигурале заштиту и сигурност лица са инвалидитетом у ризичним ситуацијама, укључујући ситуације оружаних сукоба, хуманитарних криза и природних катастрофа.

Циљ: Осигурати да лица са инвалидитетом имају заштиту и сигурност током природних катастрофа, хуманитарних криза и оружаних сукоба.

Рјешење: У потпуности укључити лица са инвалидитетом – представнике организација лица са инвалидитетом у изради превентивних планова и програма за заштиту и сигурност лица са инвалидитетом у различитим кризним ситуацијама.

Кораци:

- Успоставити релевантне базе података о броју лица са инвалидитетом у Добоју – приоритет,
- Именовати радну групу за израду превентивних планова и програма за заштиту и сигурност ОСИ у различитим кризним ситуацијама,
- Израдити превентивне планове и програме,
- Организовати хуманитарне акције за помоћ у кризним ситуацијама.

Партнери: ООСИ, Градска управа, Одјељење за цивилну заштиту, Одјељење за привредно-друштвене дјелатности, Центар за социјални рад, Инвеститори/донатори

Носиоци: Градска управа, Одјељење за цивилну заштиту, Одјељење за привредно-друштвене дјелатности, Надлежна Министарства, ООСИ

Вријеме: од почетка 2021. до краја 2022. године

Средства: Пројекти/донаторска средства, буџет Града, Влада РС-а – надлежна министарства.

4. Независно живљење и укљученост у заједницу (Члан 19 Конвенције УН-а)

Државе потписнице ове Конвенције признају једнако право свим лицима са инвалидитетом на живот у заједници, са правом избора једнаким као и за друге особе, те предузимају дјелотворне и одговарајуће мјере како би олакшале лицима са инвалидитетом потпуно уживање овог права и њихово пуно укључивање и учешће у заједници, укључујући и осигурање да:

(а) лица са инвалидитетом имају могућности избора свог мјеста становања, гдје и с ким ће живјети, равноправно с другим особама, те да нису приморане живјети по одређеном програму;

(б) лица са инвалидитетом имају приступ низу служби подршке у својим домовима, установама за смјештај и другим службама за подршку у локалној заједници,

укључујући личну асистенцију потребну за подршку живљењу и укључивању у заједницу, и спрјечавање изолације или искључености из заједнице;

(в) услуге у локалној заједници, опрема и простори намијењени општој популацији доступни су на равноправној основи лицима са инвалидитетом и у складу су с њиховим потребама.

У оквиру основних права из социјалне заштите новина је новоуспостављено право на дневно збрињавање дјеце и пунољетних особа, посебно лица са инвалидитетом. Истраживања потреба за социјалним услугама лица са инвалидитетом, у виду израде социјалних карти, нису спровођена на нивоу локалних заједница, углавном због недовољних финансијских и кадровских ресурса. Концепт социјалног становања за лица са инвалидитетом још увијек није заживио у Републици Српској. Невладине организације које пружају социјалне услуге у заједници имају тешкоћа у прикупљању средстава, а то је неопходно да би успостављени сервиси подршке могли наставити континуирано квалитетно дјеловати.

Због великог броја корисника којима је потребна услуга службе подршке и скромних материјалних могућности организација, живот лица са инвалидитетом усмјерен је на задовољавање основних потреба, хигијену, чување и његу, док се окупација, радни и креативни ангажмани свODE на скромне појединачне активности. Постоје установе у социјалној заштити само у појединим градовима. У Добоју су недовољно развијене мјешовите сервисне услуге нема довољно подршке развоју капацитета мјешовитих услуга.

Мада се доста ради на томе (за сада Црвени крст Добој пружа услуге подршке уз минималну накнаду корисника) још увијек нису обезбијеђене адекватне службе подршке како би се повећао ниво самосталности у свакодневном животу (персонална асистенција, служба преводилаца за знаковни језик, прилагођен превоз инвалидне дјеце и омладине која се школују). Не постоји прилагођен превоз за дјецу која се школују и као и превоз за запослена лица са инвалидитетом. Не постоје информације на брајевом писму.

Циљ: Обезбиједити социјалне, здравствене и друге услуге ОСИ у складу са њиховим реалним потребама и у складу са међународним стандардима. Пружити адекватну помоћ кроз сервисе (здравствени, правни, социјални, превоз, савјетовалишта).

Рјешење: Развој превентивних програма и обезбјеђивање услова за укључивање лица са инвалидитетом у све сфере друштва.

Кораци:

- У сарадњи са Центром за социјални рад, Црвеним Крстом и Градском управом успоставити Сервис персоналних асистената – провести обуку заинтересованих у локалној заједници по моделу земаља из региона;

- Обучити преводиоце знаковног језика за подршку лицима оштећеног слуха и говора и формирати сервис подршке за та лица;
- Потребно је финансијски подржати и тиме обновити рад Локалног волонтерског сервиса за подршку лицима са инвалидитетом које имају потребу за услугама волонтерског рада (уврстити ставку буџета за финансирање сервиса);
- Прикупити податке о броју дјеце и одраслих лица са инвалидитетом који имају потребу за прилагођеним превозом;
- Обезбиједити информације на брајевом писму за лица са оштећеним видом;
- Планирати у буџету Града надокнаду за услуге персоналне асистенције и превоз лица са инвалидитетом;
- Планирати накнаде за превоз дјеце која не путују јавним превозним средствима;
- Провести обуку за самосталан живот и обуку за кориштење брајевог писма;
- Организовати 3 округла стола и преносити путем видео записа позитивна искуства из града Бањалуке и земаља у региону;
- Сервис за подршку при запошљавању, правно савјетовалиште и развојно савјетовалиште;
- Основати фонд за подршку ЛСИ (укључивање ЛСИ).

Партнери: Школе, Превозници, Дом здравља, Центар за рехабилитацију, Градска управа, Одјељење за стамбено-комуналне дјелатности, Одјељење за привредно-друштвене дјелатности, Завод за запошљавање, Центар за ментално здравље, Центар за физикалну медицину, Центар за социјални рад, Дневни центар за помоћ дјечи и омладини са психофизичким сметњама у развоју, ООСИ и друге НВО-е, донатори

Носиоци: Градска управа, Дом здравља, Центар за ментално здравље, Центар за социјални рад, организације особа са инвалидитетом, Министарство здравља и социјалне заштите, Завод за запошљавање

Вријеме: Од почетка 2021. до краја 2027. године

Трошкови: Донаторска средства/пројекти, буџет Града, Министарство здравља и социјалне заштите

5. Образовање (Члан 24. Конвенције УН-а)

1. Државе потписнице признају право лица са инвалидитетом на образовање. С циљем остваривања овог права без дискриминације и на основу једнаких могућности, државе потписнице осигуравају инклузивни систем образовања на свим нивоима, као и цјеложивотно образовање, усмјерено на:

(а) пуни развој људског потенцијала и осјећаја достојанства и властите вриједности, те јачања поштивања људских права, основних слобода и људске различитости;

(б) развој личности лица са инвалидитетом, њихових талената и креативности, те менталних и физичких способности, до пуног потенцијала;

(в) омогућавање дјелотворног учешћа лица са инвалидитетом у слободном друштву.

2. У остварењу овог права, државе потписнице осигуравају:

(а) да лица са инвалидитетом нису искључена из општег система образовања на основу инвалидитета, те да дјеца са инвалидитетом не буду искључена из бесплатног и обавезног основног и средњег образовања на основу инвалидитета;

(б) да лица са инвалидитетом имају доступно инклузивно, квалитетно и бесплатно основно и средњошколско образовање, на равноправној основи с другим лицима, у заједницама у којима живе;

(в) разумно прилагођавање индивидуалним потребама;

(г) да лица са инвалидитетом добију потребну подршку, у систему општег образовања, како би се олакшало њихово стварно образовање;

(д) да се осигурају ефикасне индивидуализиране мјере подршке у окружењу које највише доприноси академском и социјалном развоју, у складу с циљем потпуног укључивања.

3. Државе потписнице омогућит ће лицима са инвалидитетом учење животних и социјалних вјештина како би се олакшало њихово пуно и једнако учешће у образовању и у заједници. У том циљу, државе потписнице ће предузети следеће:

(а) олакшати учење Брајеовог писма, алтернативног писма, аугментативних и алтернативних начина, средстава и облика комуникације, вјештина оријентације и покретљивости, те олакшати вршњачку подршку и менторски рад;

(б) олакшати учење знаковног језика и промовисање језичног идентитета заједнице лица оштећеног слуха и говора;

(в) осигурати да се образовање лица, а посебно дјеце која су слијепа, глуха или глухо-слијепа обавља на најприкладнијим језицима и облицима и средствима комуникације за појединца, те у окружењу које осигурава највећи могући академски и друштвени развој.

4. Како би помогле у остваривању овог права, државе потписнице предузет ће одговарајуће мјере за запошљавање наставника, укључујући оне с инвалидитетом, који знају знаковни језик и/или Брајеово писмо, и обучит ће стручњаке и особље који раде на свим нивоима образовања. Таква обука треба укључивати свијест о инвалидитету и кориштење одговарајућих аугментативних и алтернативних начина, средстава и облика комуникације, образовних техника и материјала за подршку лицима са инвалидитетом.

5. Државе потписнице осигурају да лица са инвалидитетом имају приступ општем терцијалном образовању, стручном оспособљавању, образовању одраслих и цјеложивотног учењу без дискриминације и на равноправним основама као и други. У том циљу, државе потписнице ће осигурати да се лицима са инвалидитетом осигурају разумне прилагодбе.

У оквиру система социјалне заштите, дјеца са инвалидитетом имају право на задовољавање развојних потреба, а реализује се путем одређених пројеката, као што је Социјализација дјеце. У Закону о социјалној заштити дјеца и омладина са инвалидитетом имају право на подршку у изједначавању могућности, која се односи на подршку дјечи и омладини у току школовања у виду накнаде за трошкове смјештаја и трошкове превоза до образовних установа. Ова накнада се за дјецу која похађају основну школу издваја из буџета јединице локалне самоуправе, а за дјецу која похађају средњу школу и факултет из буџета Републике Српске.

Јединица локалне самоуправе на чијој територији је родитељ ученика са сметњама у развоју, има пребивалиште сноси трошкове сервисних услуга:

1. Превоза,
2. Исхране и
3. Смјештаја ученика - Смјештај и исхрана могу бити у виду дневног или сталног боравка (Службени гласник РС, број 44/17)

Град Добој поштује ову законску одредбу. Родитељи ученика се на почетку сваког полугодишта обратe захтјевом (са свом потребном документацијом) за плаћање превоза ученика и пратиоца, те након обрађених захтјева у Одјељењу за привреду и друштвене дјелатности документација се шаље у Одјељење за финансије на плаћање. За школску 2020/21 годину број ученика који остварују ово право је 10. Два ученика се школују у Бањалуци.

Процес образовања не укључује групе родитеља а и саме организације ЛСИ нису довољно укључене. Не зна се тачан број дјеце за образовање јер нису сва евидентирана. Осим Центра за ментално здравље и Центра за социјални рад, не постоји савјетовалиште, па дјеца која живе на руралном подручју остају ускраћена за благовремену припрему за образовни процес. За дјецу са инвалидитетом предшколског узраста нису обезбијеђене све неопходне претпоставке за предшколско организовано образовање у дјечијем вртићу. Не постоји обданиште прилагођено дјечи са различитим инвалидитетом. Нема тачних података о броју инвалидних лица која су необразована или са ниским степеном образовања. Очекује се побољшање јер је завршена изградња дневног центра за дјецу са психофизичким сметњама у развоју. Центар је започео са радом крајем јуна 2015. године.

Циљ: Подићи свијест учитеља, наставника, васпитача у обданишту и професора о дјечи са инвалидитетом/психофизичким и сензорним сметњама ради њиховог укључивања и обезбиједити инклузију за сва лица са инвалидитетом у образовање ради повећања броја дјеце са психофизичким и чулним сметњама у редовне школе. Образовати што већи број лица са инвалидитетом које нису имале могућности да се образују користећи се законом о цјеложивотном образовању.

Рјешење: Примиијенити члан 24. УН Конвенције и препоруке за његову примјену. У граду Добоју израдити план за приступачно образовање дјеце и одраслих лица са психо-физичким и сензорним сметњама и планирати да се обезбиједи приступачност у

1 основној и једној средњој школи, са свим елементима приступачности за различите категорије ЛСИ (прилагодити учила за школовање дјеце у инклузивном образовању и набавити тифло техничка помагла која се не могу набавити преко Фонда здравствене заштите.

Кораци:

- Путем штампаних брошура едуковати породице дјеце са психо-физичким сметњама и сензорним сметњама;
- Направити јединствену базу података о броју необразованих или образованих на ниском нивоу;
- Израдити анкетни лист за анкетирање породица тих лица и самих лица са инвалидитетом;
- Обезбиједити персоналну асистенцију и асистенцију у настави а према закону;
- Укључити родитеље дјеце са психофизичким и чулним сметњама у израду планова инклузивне наставе;
- Едукације/тренинзи за учитеље, наставнике, васпитаче и професоре у редовним школама и установама предшколског образовања о потребама и могућностима лица са инвалидитетом;
- Утицати на институције да се избаци термин „специјално одјељење“ јер није у складу са Конвенцијом УН-а.

Партнери: Министарство просвете и културе, Градска управа, институције образовања у домену материјалних трошкова и Центар за социјални рад, организације особа са инвалидитетом и друге НВО, Фондација „Центар за помоћ дјечи са психофизичким сметњама у развоју“ Добој

Носиоци: Министарство образовања РС, Педагошки завод и Институције образовања, Центар за социјални рад, организације лица са ивалидитетом и Фондација

Вријеме: од 2021. до краја 2027. године

Трошкови: Министарство просвете и културе, донатори/пројекти и Градска управа - буџет Града

6. Рад и запошљавање (Члан 27. УН Конвенције)

1. Државе потписнице признају право на рад лицима са инвалидитетом, на равноправној основи са другим лицима, што укључује и право на могућност зарађивања за живот од слободно изабраног или прихваћеног рада на тржишту рада и радном окружењу које је отворено, свеобухватно и доступно лицима са инвалидитетом. Државе потписнице ће предузимати одговарајуће кораке како би гарантовале и промовисале остваривање права на рад, укључујући и оне који стекну инвалидитет за вријеме запослења, предузимањем одговарајућих корака, укључујући законску регулативу, усмјерених, између осталог, на:

(а) забрану дискриминације на основу инвалидитета у односу на сва питања која се тичу свих облика запошљавања, укључујући услове за проналажење кандидата, примање и запошљавање, трајање запослења, напредовање у служби и сигурне услове рада који нису штетни по здравље;

(б) заштиту права лица са инвалидитетом, на равноправној основи с другим лицима, на праведне и повољне услове рада, укључујући једнаке могућности и једнаку накнаду за рад исте вриједности, сигурне услове рада који нису штетни по здравље, укључујући заштиту од узнемиравања и поступке рјешавања притужби;

(в) осигуравање да лица са инвалидитетом могу остварити своја радничка и синдикална права на равноправној основи с другим лицима;

(г) омогућавање лицима са инвалидитетом да имају стварни приступ општим техничким програмима, као и програмима професионалне оријентације, службама за проналажење радних мјеста и стручном и континуираном усавршавању;

(д) промовисање могућности запослења и напредовања у служби за лица са инвалидитетом на тржишту рада, те помагати у проналажењу, добивању, задржавању посла, те враћању у радни однос;

(ђ) промовисање могућности samozapošljavanja, предузетништва и покретања властитих послова;

(е) запошљавање лица са инвалидитетом у јавном сектору;

(ж) промовисање запошљавања лица са инвалидитетом у приватном сектору кроз одговарајуће мјере и политику које могу укључивати програме позитивне дискриминације, подстицаје и друге мјере;

(з) осигуравање да се лицима са инвалидитетом осигура разумно прилагођавање мјеста рада;

(и) промовисање стицања радног искуства лица с инвалидитетом на отвореном тржишту рада;

(ј) промовисање програма стручне и професионалне рехабилитације, задржавања радних мјеста и повратка на посао лица са инвалидитетом.

2. Државе потписнице осигуравају да лица са инвалидитетом не буду држане у ропству или потчињености и да буду, под једнаким условима као и друга лица, заштићене од присилног или обавезног рада.

Циљ: Примјењивање закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида те стварање услова за прилагођавање тржишту рада кроз едукацију, тренинге и професионално оспособљавање, као и прилагођавање тржишта рада лицима са инвалидитетом уз подршку локалне заједнице.

Рјешење: Израдити, примјењивати и пратити реализацију плана запошљавања лица са инвалидитетом те запошљавати лица са инвалидитетом примјеном Закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању инвалида уз подршку локалне заједнице.

Кораци:

- Израдити упитнике и урадити истраживање о броју незапослених ЛСИ на основу личне посјете и попуњавања упитника – лично изјашњавање;
- Промоција позитивних примјера запослених ЛСИ, промовисати запошљавање у приватном и јавном сектору;
- Израдити План запошљавања ЛСИ – план отварања предузећа за запошљавање;
- Обезбједити стално ажурирање централне базе података из области професионалне рехабилитације и запошљавања ЛСИ;
- Израдити циљане програме запошљавања;
- Израдити програме подршке запошљавању у организацијама ЛСИ;
- Истражити са послодавцима у којој мјери се примјењује Закон и да ли се остварују Законом регулисане повластице;
- Израдити јединствену базу података о незапосленим члановима у организацијама ЛСИ и обављеним едукацијама;
- Организовати семинаре на тему запошљавања ЛСИ, развити програме обуке за особље медицинских, социјалних, образовних институција и сензибилизација и развој превентивних програма.

Партнери: Градска управа, Одјељење за привредно-друштвене дјелатности, Привредна комора, Агенција за развој малих и средњих предузећа, Завод за запошљавање-филијала Добој, Агенција за развој села, Фонд за професионалну рехабилитацију, оспособљавање и запошљавање инвалида Републике Српске, НВО/донатори/пројекти.

Носиоци: Одјељење за привредно-друштвене дјелатности, Организације особа са инвалидитетом, Фонд за професионалну рехабилитацију, оспособљавање и запошљавање инвалида РС-а, донатори

Вријеме: почетак 2021. до краја 2027. године

Трошкови: Министарство рада и борачко-инвалидске заштите, донатори/пројекти, буџет Града –подстицајна средства за запошљавање лица са инвалидитетом, Фонд за професионалну рехабилитацију, оспособљавање и запошљавање инвалида

7. Организације ОСИ - Правило 18 из Стандардних правила УН за изједначавање могућности за лица са инвалидитетом –

Државе треба да организацијама особа са инвалидитетом признају право да представљају ова лица на националном, регионалном и локалном нивоу. Државе треба такође да признају и саветодавну улогу организација особа с инвалидитетом у области одлучивања о питањима инвалидности.

1. Државе треба да подстичу и економски и на друге начине подржавају формирање и јачање организација особа с инвалидитетом, чланова њихових породица и/или заступника. Државе треба да признају улогу коју те организације треба да имају у области развоја политике према лицима са инвалидитетом.

2. Државе треба да успоставе трајну комуникацију са организацијама особа с инвалидитетом и да обезбиједе њихово учешће у развоју владине политике.

3. Улога организација особа с инвалидитетом могла би се састојати у идентификацији потреба и приоритета, учешћу у планирању, спровођењу и оцјени услуга и мјера које се тичу живота лица са инвалидитетом, као и формирању друштвене свијести и залагању за промјене.

4. Као инструмент самопомоћи, организације особа са инвалидитетом пружају и подстичу могућност развоја способности у разним областима, узајамну подршку међу члановима и међусобно информисање.

5. Организације особа с инвалидитетом могле би остваривати своју савјетодавну улогу на много различитих начина, на пример тако што ће имати сталне представнике у агенцијама које финансира влада, кроз рад у јавним комисијама и пружањем стручних знања за разне пројекте.

6. Саветодавна улога организација особа с инвалидитетом треба да буде непрекидна како би се развила и продубила размјена мишљења и информација између држава и тих организација.

7. Организације треба да буду стално заступљене у националним координационим одборима или сличним органима.

8. Улога локалних организација особа с инвалидитетом треба да се развија и јача како би се омогућио њихов утицај на питања на нивоу заједнице.

Циљ: Омогућити да организације особа са инвалидитетом преко њихових изабраних представника могу остварити ефективно и пуно учешће у креирању политика које се њих тичу на основама једнакости и партнерства са другим актерима.

Рјешење: Развити план координације рада организација особа са инвалидитетом и праћење те процјену програма

Кораци:

- Планирање и спровођење активности за стално финансирање организација ОСИ у граду Добоју као и спровођење перманентних активности како би организације

ОСИ у граду Добоју добиле статус од посебног друштвеног значаја те тиме рјешиле њихово редовно финансирање из буџета Града и омогућиле лакшу реализацију ЛПАИ у наредном периоду;

- Израда плана координације рада организација ОСИ и праћења и процјене програма;
- Усвајање ревидираног ЛПАИ-а од стране Скупштине Града Добоја као саставног дијела Стратешког плана економског развоја Града Добоја – ревидирани Стратешки план;
- Потребно је да ООСИ учествују у евалуацији када се донесу планови акције;
- Потребно је да ООСИ буду заступљене у локалној администрацији;
- Редовно извјештавати Скупштину Града Добоја о напретку на реализацији Плана – Одбор за питања инвалидности;
- Прогласити организације особа са инвалидитетом за организације од посебног друштвеног интереса јер имају велики значај за лица са инвалидитетом и друштвену заједницу;
- Израдити образац за годишње извјештавање који ће уједначити оцјењивање успјеха у раду;
- Годишње ревидирати План потреба ЛСИ у Добоју;
- Израдити мини програме за јачање капацитета организација ОСИ.

ООСИ су у позицији да:

- идентификују потребе и приоритете,
- учествују у планирању мјера,
- учествују у имплементацији мјера,
- активно придоносе подизању јавне свијести.

Партнери: Коалиција-Координациони одбор организација особа са инвалидитетом, струковне организације и организације које окупљају све врсте инвалидитета, Одјељење за друштвено-привредну дјелатност, Центар за социјални рад

Носиоци: Одјељење за привредно-друштвене дјелатности, Центар за социјални рад, Организације особа са инвалидитетом из Добоја, Одбор за питања инвалидности

Вријеме: Од 2021. до 2027. године

Трошкови: донатори/пројекти, буџет Града

Усвајањем и објављивањем у Сл. гласнику Стратешког плана економског развоја Града Добоја у оквиру стратешког циља 4. Друштвени сектор, оперативни/секторски циљ

1. Интегрисати социјално искључене категорије кроз осигурање адекватних сервиса подршке,

- планирана средства за 7 година била би у износу од 400.000,00 КМ (из буџета Града 60.000,00 КМ). Није у потпуности реализован претходни акциони план те ће исти бити планиран за период од 2021- 2027. године.

У складу са потписаним Меморандумом о разумијевању и сарадњи дана 03.12.2013. године, на приједлог организација особа са инвалидитетом Градоначелник Града Добоја ће предложити Скупштини усвајање ревидираног акционог плана усклађеног са Конвенцијом УН о правима особа са инвалидитетом. Градоначелник ће именовати нови Одбор за питања инвалидности који би и даље имао следеће задатке и улогу:

- * да прати реализацију Локалног акционог плана у области инвалидности и о томе извјештава надлежно одјељење;

- * да информише и савјетује локалне органе о питањима од значаја за остваривање права лица са инвалидитетом;

- * да учествује у планирању и имплементацији мјера у складу са људским правима из Конвенције Уједињених Народа о правима лица са инвалидитетом;

- * да координише рад између Градске управе, установа и организација особа са инвалидитетом;

- * да изради Анекс 1 и Анекс 2 који ће бити саставни дио ЛПАИ-а;

- * да предлаже приоритетне пројекте који су у складу са потребама лица са инвалидитетом и акционим планом у области инвалидности и

- * да на приједлог Градске управе врши ревизију усвојеног ЛПАИ.

Овај ревидирани документ/политику је потребно усвојити у оквиру Стратешког плана економског развоја Града Добоја а материјал су припремили представници следећих организација:

1. Удружења параплегичара, обољелих од дјечије парализе и осталих тјелесних инвалида регије Добој,
2. Удружење дистрофичара регије Добој,
3. Удружење ампутираца Добој,
4. Општинска организација сlijепих и слабовидих лица Добој,
5. ОКИ Добој,
6. Удружење дјеце са посебним потребама Добој,
7. Савез инвалида рада Добој.

Анекси:

1. Анекс 1 – Буџетски план ЛПАИ 2021. – 2027. године (Радит ће га Одбор за питање инвалидности након именовања)
2. Анекс 2 – Механизми праћења и ревизије ЛПАИ

ОБРАЋИВАЧ

ПРЕДЛАГАЧ

РАДНА ГРУПА

ГРАДОНАЧЕЛНИК ГРАДА ДОБОЈА